

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi; miki.kuusinen@vm.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VM121:00/2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LUOTTOLAITOSLAISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

OP Ryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja pyytää kunnioittaen, että alla olevat OP Ryhmän esiin tuomat asiat otetaan huomioon lain jatkovalmistelussa.

Luottolaitoslakia koskevat huomiot

Tietojen luovuttamista koskevat poikkeukset salassapitovelvollisuuteen

Lausunnon kohteena olevaan hallituksen esitysluonnokseen on lisätty tietosuoja-asetuksen voimaantulosta johtuvat erityislainsäätöön tehtävät välttämättömät muutokset. Luottolaitoslain salassapitovelvollisuuden alaisten tietojen luovuttamista koskevista poikkeuksista ehdotetaan säädettäväksi entistä yksityiskohtaisemmin.

OP Ryhmä pitää erittäin kannatettavana sitä, että tietojen luovuttaminen samaan talletuspankkien yhteenliittymään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle on jatkossakin mahdollista. Lisäksi kannattamme esitettyä muutosta salassapitovelvollisuuden alaisten tietojen luovuttamista koskeviin poikkeuksiin siltä osin, kun esityksessä mahdollistetaan tietojen luovuttaminen kuluttajariitojen vaihtoehtoiselle riidanratkaisuelimelle eli Pankkialan lautakunnalle. Tällä hetkellä tietoja on luovutettu asiakkaalta saatavan nimenomaisen valtuutuksen perusteella.

Väärinkäytösrekisteriä koskeviin säännöksiin sisältyy merkittäviä aikatauluun liittyviä ongelmia. Nykyiset väärinkäytösrekisterin ylläpitoon oikeuttavat luvat päättyvät siinä vaiheessa, kun voimassa oleva henkilötietolaki kumotaan tietosuojalailla. Jos henkilötietolaki kuitenkin kumotaan ennen kuin luottolaitoslain väärinkäytösrekisteriä koskevat pykälät ovat voimassa, ei rekisterin pidolle ole oikeutusta väliaikana. Tämä saattaa aiheuttaa luottolaitoksille erityisjärjestelyitä väliaikana, joilla on vaikutuksia mm. riskienhallintaan. Tietosuojalaki on annettu eduskunnalle 1.3.2018 ja sen käsittely on edelleen kesken ja sen hyväksyminen viivästyyneen asetuksen voimaantulosta (25.5). Väärinkäytösrekisterin ylläpitämiseen oikeuttava pykälä (18 a §), joka on annettu hallituksen esityksen 52/2018 vp yhteydessä, on myös parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Tämän lausunnon kohteena olevassa esityksessä on puolestaan säädetty oikeudesta luovuttaa tietoja väärinkäytösrekisteristä toiselle luottolaitokselle tai "muulle yhteisöille" (15 luvun 15 § 1 momentin

3 kohta). Koska nämä kaksi asiaa, oikeus ylläpitää rekisteriä ja oikeus luovuttaa siitä tietoja muille, liittyvät saumattomasti yhteen, tulee ne saattaa voimaan samanaikaisesti.

Edellä esitetyn perusteella pidämme erityisen tärkeänä sitä, että kaikki väärinkäytösrekistereihin liittyvä finanssialaa koskeva erityislainsäädäntö tulee kokonaisuudessaan voimaan samaan aikaan kuin uusi tietosuojalaki tulee voimaan ja vanha henkilötietolaki kumotaan.

Lisäksi pyydämme selvyyden vuoksi tarkentamaan hallituksen esityksen perusteluissa sitä, mitä ilmaisulla "muu yhteisö" tässä yhteydessä tarkoitetaan, sillä ilmaisu voidaan tulkita hyvin laajasti. Esitämme, että muuna yhteisönä voidaan tässä yhteydessä pitää esimerkiksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymistä annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymään kuuluvaa yritystä.

Automaattinen päätöksenteko

Aiemmin valmisteluvaiheessa luottolaitoslain yhteyteen oli otettu säännökset automaattisen päätöksenteon mahdollisuudesta luottolaitoksissa. Nyt kyseiset säännökset on kuitenkin jätetty pois esityksestä ilman perusteluja. OP Ryhmä katsoo, että automaattista päätöksentekoa koskevat säännökset ovat paikallaan selkiyttämään tilannetta ja vahvistamaan luottolaitosten oikeutta automaattiseen päätöksentekoon.

Siirtymäsäännös

Nykyistä lakia säädettäessä siitä jäi ilmeisesti epähuomiossa pois laissa vuodelta 1994 ollut siirtymäsäännös, joka koski luottolaitoksia, joiden osake-, osuus- tai peruspääoma vuonna 1994 alitti 5 miljoonaa euroa. Koska tällaisia luottolaitoksia on edelleen kaikissa paikallispankkiryhmissä eikä Finanssivalvonta ole puuttunut asiaan nykyisen lain voimassaoloaikana, ehdotamme että siirtymäsäännös palautetaan lakiin tulkintaongelmien välttämiseksi.

Koska säännös tulisi sovellettavaksi käytännössä ainoastaan talletuspankkien yhteenliittymään kuuluviin luottolaitoksiin, joille voidaan EU:n vakavaraisuusasetuksen nojalla antaa lupa jättää soveltamatta vakavaraisuusvaatimuksia, vaihtoehtoisesti ehdotamme, että talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 21 § (ja 21 a §) kumotaan¹. Tällöin ehdotettu siirtymäsäännös ei olisi tarpeen. Kiinnitämme huomiota siihen, että nykyinen 21 § on ristiriidassa suoraan sitovan EU:n vakavaraisuusasetuksen 10 artiklan kanssa, jonka mukaan valvoja voi myöntää luvan jättää kokonaan soveltamatta vakavaraisuusvaatimuksia.

Aiempaan lakiin sisältyneitä säännöksiä siirtymäsäännöksessä tarkoitettujen luottolaitosten sulautumisesta ei ole tarpeen sisällyttää lakiin, koska kyseisessä säännöksessä tarkoitettu tilanne ei käsityksemme mukaan ole käytännössä enää mahdollinen.

Lakiin ei myöskään ole käsityksemme mukaan tarpeen sisällyttää erillistä säännöstä voitonjaon rajoittamisesta tai omien varojen kartuttamisesta.

¹ Mainitut pykälät voitaisiin korvata uudella 21 §:llä, joka voisi kuulua seuraavasti: *Jäsenluottolaitoksen omien varojen määrästä ja maksuvalmiusvaatimuksista säädetään EU:n vakavaraisuusasetuksen 10 artiklassa.*

© OP
25.5.2018

Ehdotettu siirtymäsäännös voisi kuulua seuraavasti (muutokset merkitty suhteessa lain 121/2007 175 §:n 1 momenttiin):

Edellä ~~44 §:ssä ja 55 §:n 3 momentissa~~ säädetty 10 luvun 2 §:ssä säädetty omien varojen vähimmäisvaatimus ei koske luottolaitosta, jolla 1 päivänä tammikuuta 1994 oli toimilupa luottolaitoksen toiminnan harjoittamiseen. Edellä tarkoitetun luottolaitoksen, jonka omien varojen osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman määrä edellä mainittuna ajankohtana alitti omien varojen mainitun vähimmäisvaatimuksen, osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman määrä ei kuitenkaan saa alentua siitä, mikä se oli 2 päivänä toukokuuta 1992 tai, jos luottolaitoksella ei mainittuna päivänä ollut toimilupaa, siitä kun se sai toimiluvan, taikka sen jälkeen saavutetusta korkeimmasta määrästä. Niin kauan kuin luottolaitos ei täytä 10 luvun 2 §:n mukaista vähimmäisvaatimusta, sen omien varojen määrä ei saa alentua muuten kuin tappioiden johdosta.

Säännösehdotuksen yksityiskohtaiset perustelut voisivat kuulua seuraavasti:

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi vuonna 2014 kumotussa laissa (121/2007) ollut siirtymäsäännös, joka jäi erheellisesti sisällyttämättä nykyiseen lakiin. Säännös on tarpeen, koska Suomessa on edelleen joitain momentissa tarkoitettuja säästö- ja osuuspankkeja. Samalla siirtymäsäännöksen sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi muun muassa siten, että momentissa tarkoitettuna omien varojen määrän alenemisena ei pidettäisi luottolaitosten tappiollisesta tuloksesta johtuva vapaan oman pääoman alenemista. Lain asiasisältö ei muuttuisi siitä, mitä se oli laissa 121/2014.

Osuuspankkilakia koskevat huomiot

OP Ryhmän käsityksen mukaan hallituksen esityksen 14. lakiehdotus menee pitemmälle, kuin mitä EU:n vakavaraisuusvaatimus edellyttää, ja antaisi viranomaiselle kansallisen lainsäädännön nojalla sellaista avointa harkintavalttaa EU:n vakavaraisuusasetuksen mukaisesta harkintavallasta riippumatta, jonka laajuus ylittää perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan viranomaisen harkintavallalle asetetut rajat.

Lisäksi lainsäädännön selkeyden varmistamiseksi kansalliseen lainsäädäntöön ei muutenkaan miltään osin tulisi sisällyttää EU:n suoraan sitovan sääntelyn kanssa päällekkäisiä säännöksiä. Lakiin ei siten ole syytä sisällyttää myöskään erillistä takaisinlunastusta koskevaa kieltoa, kun takaisinlunastukselle on joka tapauksessa haettava EU:n vakavaraisuusvaatimuksen 78 artiklassa tarkoitettu lupa.

Lisäksi ehdotettu sanamuoto on epäselvä sen suhteen, mitä tarkoitetaan pääomamäärän takaisinmaksulla. Käsityksemme mukaan on riittävää todeta, että takaisinlunastusta voidaan lykätä siihen saakka, kunnes edellytykset takaisinlunastukselle palautuvat.

Niin ikään lainkohdan selkeyttämiseksi siinä olisi syytä tehdä selkeä ero luottolaitoksen oma-aloitteisen takaisinlunastuksen ja viranomaislupaan perustuvan takaisinlunastuksen välillä.

Edellä esitetyistä syistä esitämme, että OPL 4 §:n 3 mom. pitäisi muuttaa kuulumaan seuraavasti:

© OP
25.5.2018

Luottolaitoksella on oikeus lykätä osakkeiden ja osuuksien takaisinlunastusta: maksua ja rajoittaa pääomamäärän takaisinmaksua

- 1) omasta aloitteestaan tilanteessa, jossa takaisinlunastus vaarantaisi luottolaitoksen vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle asetettujen vaatimusten täyttämisen, tai*
- 2) jos Finanssivalvonta ei ole antanut luottolaitokselle EU:n vakavaraisuusasetuksessa tarkoitettua lupaa takaisinlunastukseen.*

Luottolaitoksen velvollisuudesta hakea takaisinlunastukselle Finanssivalvonnan lupa ja luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään EU:n vakavaraisuusasetuksessa. Luottolaitokselle osuuksista tai osakkeista ...

Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi lain soveltamisen ennustettavuuden parantamiseksi syytä todeta, että vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle asetettujen vaatimusten täyttämisen katsottaisiin vaarantuvan, jos takaisinmaksun seurauksena luottolaitos ei enää täytä sen omien varojen määrälle tai maksuvalmiudelle laissa säädettyjä tai Finanssivalvonnan luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvun 6 tai 9 §:n nojalla asettamia vaatimuksia taikka takaisinlunastus johtaisi mainitun lain 8a luvun 4 §:ssä tarkoitetun raja-arvon alittumiseen.

Helsingissä, 25. toukokuuta 2018

OP Ryhmä

Erkki Sarsa
Edunvalvontajohtaja

Satu Wennberg
Edunvalvontapäällikkö, pankkitoiminta